

Odgovori na primjedbe koje se odnose na dokumente: Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030., Analiza stanja i trendova, Plan upravljanja destinacijom i Analiza prihvatnog kapaciteta

U dokumentu koji slijedi su odgovori na zaprimljene primjedbe. Odgovori su poredani prema poretku koji je zaprimljen od Naručitelja u formi Obrazaca za sudjelovanje u postupku savjetovanja s javnošću. Samo u jednom slučaju, za Primjedbu pod rednim brojem 4 od TZ Grada Paga je potrebna povratna informacija tj. pojašnjenje (označeno crvenim boldanim slovima).

Odgovori na primjedbu 1 od TZ Zadarske županije na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

- 1. Primjedba nije osnovana jer pogrešno tumači svrhu i opseg strategije kao dokumenta strateškog planiranja. Strategija nije provedbeni dokument, već krovni srednjoročni dokument na temelju kojega se donose kratkoročni provedbeni programi. Na primjeru nacionalne Strategije razvoja održivog turizma do 2030. možemo uočiti kako u tom dokumentu također ne postoji razrada mjera koje se provode, već se navedeno radi u kratkoročnom akcijskom planu (do 2025.) Takva podjela je logična, jer se detaljni planovi ne mogu donositi na srednjoročno razdoblje zbog niza nepoznanica u tako dugačkom planskom razdoblju. Kod jedinica područne (regionalne) samouprave i jedinica lokalne samouprave takvi kratkoročni planovi definirani su Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske. Nadalje, uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave jasno utvrđuje da su stavke navedene u ovoj primjedbi dio provedbenog programa.**

Odgovori na primjedbu 1 od TZ Zadarske županije na dokument Plan upravljanja destinacijom Zadarska županija

Primjedba “1. SWOT analiza ima nedostataka: sadrži općenite, neprecizne i ponekad nerelevantne tvrdnje. Također, zanemaruje teritorijalne razlike unutar županije, nema metodološku dosljednost, a čimbenici nisu postavljeni prema prioritetima.”. Primjedba se

ne usvaja. Naime, tijekom postupka vrednovanja od strane Sveučilišta u Zadru minorne primjedbe na sve opisano su uklonjene. Nadalje, u komentiranom dokumentu je SWAT analiza koja je preuzeta iz Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030. i na nju nije bilo primjedbi. I konačno, u okviru primjedbe nisu navedene ni problematične tvrdnje niti preporučene zamjene.

Primjedba "2. Popis projekata nije dobar, a on predstavlja temelj za buduće prijave projekata u turizmu. Nedostaje mu jasnoće, strateške selekcije i operacionalizacije. Projekti su u velikoj mjeri navedeni bez prioriteta, faza, financijskog okvira i jasne veze s analizom stanja i SWOT analizom. Broj projekata je malen i ne vidi se usklađenost sa stanjem na terenu. Nije vidljivo niti kad su dogovarani navedeni projekti niti s kim."

Primjedba se ne usvaja. Popis projekata je preuzet iz dokumenta Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030. i na nju nije bilo primjedbi. Način izbora i forma prezentacije projekata je određena i u skladu dokumentima koji opisuje izradu i sadržaj strateških dokumenata. Dio interesantnih projekata je u prethodnoj verziji bio predložen no zbog primjedbi tijekom postupka vrednovanja isti su izostavljeni.

Primjedba 3. Za gotovo niti jedan projekt nisu navedeni indikativni budžeti, izvori financiranja (npr. EU fondovi, državni proračun, privatni sektor), vremenski okvir provedbe niti odgovorni dionici. **Primjedba se ne usvaja. Odgovor je istovjetan odgovoru na prethodnu primjedbu 2.**

Odgovori na primjedbe 1, 2 i 3 se u osnovi svode na odgovor dan na primjedbu koja se odnosila na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

Odgovori na primjedbu 2 od TZ Zadarske županije na dokument Analiza stanja i trendova

Primjedba „Navođenje događanja kao primjera nematerijalne kulturne baštine, pokazuje neshvaćanje definicije samog pojma kao i turističke valorizacije.“

Primjedba nije osnovana. Događanje može spadati u nematerijalnu kulturnu baštinu, pod uvjetom da ispunjava određene kriterije.

Prema definiciji UNESCO-a i nacionalnim zakonodavstvima (npr. Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara Republike Hrvatske), nematerijalna kulturna baština obuhvaća:

„prakse, prikaze, izraze, znanja, umijeća — kao i s njima povezane instrumente, predmete, artefakte i kulturne prostore — koje zajednice, skupine i, u nekim slučajevima, pojedinci priznaju kao dio svoje kulturne baštine.”

U tu kategoriju mogu spadati i tradicijska događanja kao što su:

- Festivali i proslave (npr. Sinjska alka, Đakovački vezovi, Rapska fjera)
- Obredi i rituali
- Prigodna okupljanja povezana s vjerovanjima, običajima ili kolektivnim sjećanjem

Ključni uvjeti da događanje bude priznato kao nematerijalna baština:

1. Tradicija i kontinuitet – događanje mora imati povijesni kontinuitet, najčešće prenošenje s generacije na generaciju.
2. Kolektivni identitet – zajednica ga mora prepoznavati kao dio svog kulturnog identiteta.
3. Nematerijalna vrijednost – važno je znanje, značenje, simbolika, običaji i prakse, a ne fizički objekt.
4. Očuvanje i prenošenje – postoji aktivan napor zajednice da se običaj/događanje očuva.

Primjeri iz Registra nematerijalne kulturne baštine RH:

- Sinjska alka
- Krčki balunj (nogometna tradicija na otoku Krku)

Primjedba “Morske orgulje i Pozdrav suncu, svjetski poznate atrakcije se spominju samo usput i nisu uključene u temeljnu atrakcijsku osnovu, pa to predstavlja zanemarivanje ključnih resursa destinacije.”

Primjedba se ne usvaja. Morske orgulje i Pozdrav suncu ne spadaju u temeljnu atrakcijsku osnovu jer turisti koji biraju Zadar za odredište svojeg odmora ne dolaze zbog navedenih atrakcija u Zadar. **Ako pak Naručitelj smatra da je potrebno uvrstiti Morske orgulje i Pozdrav suncu u temeljnu atrakcijsku osnovu, ta dopuna će biti provedena.** Obe mini atrakcije su komentirane u Analizi na slijedeći način: “ Suvremeni doprinos zadarskoj kulturnoj baštini čine i umjetničko-ambijentalne instalacije – Morske orgulje i Pozdrav Suncu. Morske orgulje, smještene uz obalu stare gradske jezgre, koriste energiju valova za stvaranje prirodnih tonova kroz sustav cijevi ispod kamenih stepenica. Ovaj spoj arhitekture i prirode stvara jedinstveni glazbeni doživljaj koji se neprestano mijenja. U

neposrednoj blizini nalazi se Pozdrav Suncu, svjetlosna instalacija izrađena od solarnih panela koji danju prikupljaju sunčevu energiju, a noću stvaraju dinamičnu igru svjetla. Instalacija simbolizira povezanost čovjeka s prirodom i svemirom te je postala prepoznatljiv simbol suvremenog Zadra.“

Primjedba "Izražena sezonalnost i prekoračenje nosivog kapaciteta destinacije kako je navedeno u Analizi stanja, nije primjenjivo na sve dijelove županije. Primjerice na otocima i u ličkom dijelu županije svakako nema govora o prekomjernom turizmu."

Kako nije navedeno na koji dokument se misli, pretpostavljamo da je autor primjedbe milio na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

Primjedba nije osnovana jer pogrešno tumači svrhu i opseg strategije. Na primjeru nacionalne Strategije razvoja održivog turizma do 2030. možemo uočiti kako se također navodi naglašena sezonalnost turizma i prekomjerni turizam u Hrvatskoj premda je čitatelju dokumenta jasno da se navedeno ne odnosi na turistički nerazvijene dijelove Hrvatske. U Analizi stanja i trendova je naveden značajan broj podataka iz kojih je sasvim jasno koji su dijelovi Zadarske županije u kojima je sezonalnost izražena.

Primjedba „Česta upotreba upitnika (?) je zbunjujuća i ostavlja dojam neozbiljnosti i neprofesionalnosti.“

U cijelom dokumentu Plan upravljanja dokumentacijom se nalaze samo 3 (tri) upitnika. Jedan je u fusnoti na strani 145. i taj je potreban jer je u sklopu linka na referencu. Druga dva upitnika su bili indeksi fusnota koje smo isključili (na stranama 449 i 502). Ta dva upitnika će biti izbrisana i taj dio primjedbe se usvaja.

Primjedba „Sustav pokazatelja sadrži praznine i nedorečenosti neprihvatljive za strateške dokumente. Nisu određene ciljane vrijednosti.“

Primjedba se ne usvaja. Sustav pokazatelja i praznine i nedorečenosti su objašnjeni u sklopu objašnjenja Primjedbe 3 TZ Zadar i Primjedbe 6 TZ Zadar.

Evo dio spomenutih objašnjenja:

Broj parametra	Komentar zašto nije naveden u tablici
10	Nepoznat podatak; bilo je predloženo periodično snimanje dronovima i obrada snimki softverom na bazi UI koji postoji na tržištu a ima ga i FER u Zagrebu
11	U cijeloj županiji ne postoji nijedna stanica za analizu kakvoće zraka koja je blizu naselja ili turističkog punkta. Jedna Automatska mjerna stanica je na brdu pored Polače a druga AMS je unutar vojne radarske stanice na Dugom otoku. Podaci dobiveni na ovim stanicama nisu relevantni za turizam i emisije iz turističkih objekata i

	prometa već su prikladne za promjene zagađenja u atmosferi na mezo-skali što je i bila svrha instaliranja na spomenutim lokacijama. Upravo Alcina je obje stanice instalirala i integrirala u sustav DHMZ-a, kao i cijelu novu mrežu AMS-ova na teritoriji Hrvatske
12	Razina buke se ne mjeri nigdje u županiji. Poslan je upit MUP-u vezano za buku i intervencije vezane za buku od turista i turističkih objekata – MUP u županiji je odgovorio da ne raspolažu brojem takvih intervencija tako da je alternativna procjena razine buke također nedostupna.
13	Kontaktiran je Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije. Ljubazni Ravnatelj je rekao da ni Zavod ne raspolaže podacima koji bi odgovarali traženom; Alcina je dobila neformalnu procjenu parametara 13,14 i 15 od Zavoda i isti su komentirani u dokumentu „Prostorno-programski koncept razvoja“ uz rezerve vezane za točnost i primjenljivost jer je to Zavod naglasio; Zavod ne može znati što se na terenu dogodilo sa građenjem, izgrađenošću i konačnom svrhom objekata za koje su izdane ili zatražene dozvole tj. Predani projekti. Odatle velika nesigurnost tj. Nepoznavanje ovih parametara
14	Kao i 13
15	Kao i 13
16	Samo za neka vodoopskrbna društva su poznati kapaciteti i opterećenja; prosjek i ocjena opterećenosti nije bila moguća. Konkretno društvo u Zadru nije nikada komentiralo/dalo odgovor na telefonske i email upite. Podaci o opterećenju su izvedeni iz dokumenata Hrvatskih voda koje su financirale projekte Aglomeracija i Sanacije gubitaka u vodoopskrbnim sustavima – ti podaci se odnose samo na neke vodovode i to za 2019., 2020. i 2021. godinu. Ni Hrvatske vode nemaju ažurnije podatke.
17	HEP-ODS Elektra Zadar, nakon opetovanih upita je dostavila podatke samo za razinu županije. Lički dio županije je u području HEP-ODS-a s direkcijom u Gospiću koji nije nikada dao podatke ni usmeno ni u emailu. Proučeni su razvojni planovi i potrebe HEP-ODS-a i HOPSa i na temelju opterećenja transformatorskih stanica je komentirano opterećenje na područjima koja uglavnom korespondiraju JLS ; ovaj pristup ne zadovoljava kriterij da bude parametar u tablici ali pokazuje koliko je elektro-distribucijski sustav opterećen tijekom sezone, što je i komentirano.
18	Ovaj podatak nismo dobili niti nakon opetovanih kontakata s društvima zaduženim za održavanje javnih površina
19	Ovaj podatak nismo dobili niti nakon opetovanih kontakata s društvima zaduženim za odvoz otpada. Ipak, sva društva su potvrdila da je tijekom sezone veliki problem odvoz otpada zbog nemogućnosti nalaženja radne snage potrebne za odvoženje znatno povećanih količina otpada
20	Ovaj podatak je zatražen od Županije i od Zavoda za prostorno uređenje Zadarske županije; Dobiveni su odgovori da procjena

	kapaciteta prometne infrastrukture ne postoji (pogotovo ne za proteklih 5 godina, za svaku godinu).
--	---

Ukratko, dio podataka jednostavno nije dostupan uopće ili za period od 5 godina za svaku godinu kako to nalaže Pravilnik.

Ciljne vrijednosti mora definirati Naručitelj. Naručitelj mora odrediti što je prihvatljiva vrijednost.

Odgovori na primjedbu **3** od TZ Zadarske županije na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

1. Primjedba nije osnovana jer pogrešno tumači svrhu i opseg strategije kao dokumenta strateškog planiranja. Strategija nije provedbeni dokument, već krovni srednjoročni dokument na temelju kojega se donose kratkoročni provedbeni programi. Na primjeru nacionalne Strategije razvoja održivog turizma do 2030. možemo uočiti kako u tom dokumentu također ne postoji razrada mjera koje se provode, već se navedeno radi u kratkoročnom akcijskom planu (do 2025.) Takva podjela je logična, jer se detaljni planovi ne mogu donositi na srednjoročno razdoblje zbog niza nepoznanica u tako dugačkom planskom razdoblju. Kod jedinica područne (regionalne) samouprave i jedinica lokalne samouprave takvi kratkoročni planovi definirani su Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske. Nadalje, uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave jasno utvrđuje da su stavke navedene u ovoj primjedbi dio provedbenog programa.

Odgovori na primjedbu **3** od TZ Zadarske županije na dokumente Analiza prihvatnog kapaciteta i Plan upravljanja destinacijom (svaki blok odgovora je razdvojen i prati redoslijed u Obrascu).

ANALIZA PRIHVATNOG KAPACITETA

Primjedba "U „Analizi prihvatnog kapaciteta“ nema tablice s prikazom svih pokazatelja po destinaciji(izričito definirano Pravilnikom). Kod Razvojnih scenarija, zanemaruju se postojeći

marketinški modeli TZ Županije, te dokument djeluje kao da je pisan pod pretpostavkom redefiniranja turističkog proizvoda. U opisu iznimke pretpostavlja stanje Ravnih Kotara i Ličkog djela bez ozbiljnijeg prikaza stanja na tom području.”

Primjedba se ne usvaja. “PRAVILNIK O METODOLOGIJI IZRAČUNA PRIHVATNOG KAPACITETA” i “PRAVILNIK O METODOLOGIJI IZRADE PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM” ne navode tablicu s prikazom pokazatelja po destinaciji (riječ tablica se ne nalazi ni u jednom od dva Pravilnika). “PRAVILNIK O POKAZATELJIMA ZA PRAĆENJE RAZVOJA I ODRŽIVOSTI TURIZMA” navodi niz pokazatelja koji su u tabličnoj formi koji su razmatrani na traženi način u dokumentu. Tijekom postupka vrednovanja od strane Sveučilišta u Zadru nije bilo primjedbe vezano za nedostatak ijedne od tablica u dokumentima koji su isporučeni.

Dokument je analiza i ne prejudicira redefiniranje turističkog proizvoda. Spomenute dvije prostorno-razvojne cjeline su obuhvaćene i zastupljene analizom u obimu kao i preostale prostorno razvojne cjeline.

PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM

Primjedba “U dokumentu Plana upravljanja, u analizi stanja radi se popis prisutnih proizvoda i usluga, ali ne argumentira se izbor niti se analiziraju moguće alternative. Nedostaje financijska razrada. Kod strateških smjernica ne nalazi se proračun ni financijski plan(propisan Smjericama). Na ovako prikazan način nije moguće procijeniti izvedivost, prioritete ni dinamiku implementacije razvoja proizvoda.”

Primjedba se ne usvaja. Plan upravljanja destinacijom je „subordinirani dokument“ dokumentu Strategija razvoja turizma kada bude usvojen i u obimu u kojem bude usvojen. Strategija i dokumenti na kojima se temelji komentiraju razvojni smjer s mjerama i aktivnostima. Kopiranje spomenutih dijelova bi dodatno povećalo dokument. Spomenuto je „Kod strateških smjernica ne nalazi se proračun ni financijski plan(propisan Smjericama)“. Pretpostavljamo da se misli na „SMJERNICE I UPUTE ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM“. Ni “PRAVILNIK O METODOLOGIJI IZRADE PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM” niti „SMJERNICE I UPUTE ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM“ ne predviđaju financijski plan. U prethodnoj verziji dokumenta su bili uključeni prijedlozi projekata („Popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije“ mimo onih koje su prijavile JLS i Zadarska županija) i njihovi budžeti. Tijekom procesa vrednovanja je Sveučilište u Zadru imalo primjedbe na prijedloge projekata (mimo onih koje smo dobili od JLS i županije te županijske razvojne agencije i koji su navedeni u Strategiji). Primjedbe su se odnosile na

nemogućnost zadovoljenja forme na koji je projekt opisan a ne na vrijednost i opravdanost projekta. Zbog navedene primjedbe tijekom vrednovanja je niz projekata izostavljen u konačnoj verziji dokumenta.

Izvedivost, prioriteti i dinamika implementacije razvoja proizvoda se razrađuju u akcijskim planovima.

Primjedba „4.3.10. Analiza komunikacijskih aktivnosti. Str.273., Tablica 86,naziva Komunikacijske aktivnosti TZ Zadra, nema jasnih analitičkih podataka lako provjerljivih, koriste se termini „prosječno, zadovoljavajuće, što ukazuje na subjektivne procjene umjesto na konkretne brojke uz navode izvora podataka. „

Primjedba se ne usvaja. Tablica 86 sadrži sve što je opisano u „SMJERNICE I UPUTE ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM“ a “PRAVILNIK O METODOLOGIJI IZRADU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM” ne komentira spomenute aspekte. Nadalje, poglavlje 3.10 ne spominje potrebu navođenja analitičkih podataka niti načine njihovog kvantificiranja. Veliki dio aspekata koji su obrađeni u tablici se i ne može kvantificirati. Primjerice, kako kvantificirati (osim opisno) rezultat postupka „Ispitati kako turistička zajednica surađuje s medijima, turističkim agencijama i influenserima, te koliko su te aktivnosti vidljive i prepoznatljive“?

Primjedba „Str.284, pod 4., nema podatka o količini otpada, podatak o električnoj energiji(50%) nema pojašnjenja o čemu se radi. Zaključak u istom djelu ne objašnjava deklariranu ocjenu, ekološki otisak se spominje bez pojašnjenja relevantnosti pojma.”

Primjedba je nejasna i ne može biti usvojena. Komunalno društvo nije nikada ni usmeno ni pismeno navelo količinu komunalnog otpada niti omjere količina koje nastaju tijekom sezone i van sezone. Navedeni su udjeli potrošnje struje i vode vezani za turizam. Smatramo da nije potrebno navesti definiciju ekološkog otiska i obrazlagati zato ga je potrebno spomenuti.

Primjedba “U dokumentu Plan upravljanja navodi se da je predviđena scenarijska analiza, no nedostaje provedba iste. Ne vidi se prikaz varijanti budućih opterećenja, bez čega je otežano planiranje mjera i upravljanja rizicima u turizmu.”

Primjedba se ne usvaja. Plan upravljanja destinacijom ne predviđa provedbu odabranog scenarija. Također nije predviđen „prikaz varijanti budućih opterećenja, bez čega je otežano planiranje mjera i upravljanja rizicima u turizmu“ jer su to sastavne komponente studije izvedivosti koja se izrađuje za odabrani scenarij. Plan upravljanja destinacijom nema Izvješće o provedbi (opisano u poglavlju 9.2. „SMJERNICE I UPUTE ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM“) jer provedba nije počela.

Primjedba “Str.66.67., Plana Upravljanja, nema upisanih podataka za navedene parametre pod brojevima : 10,11,12,13,14,15,16.18.19,20,..itd. svi podaci su dostupni, većina propisana smjernicama za izradu planova upravljanja destinacijom https://mint.gov.hr/UserDocsImages/2024_dokumenti/240927_pravni_smjernice.pdf “

Primjedba se ne usvaja. Podaci nisu upisani jer ili ne postoje ili su nedostupni. Inače, dio predloženih projekata s budžetima koji su zbog primjedbi u postupku vrednovanja izostavljeni se odnosi upravo na prikupljanje ovih podataka u JLS u Zadarskoj županiji. Nažalost, samo neki parametri su bili dostupni za interval od prethodnih 5 godina kako to nalaže Pravilnik.

Broj parametra	Komentar zašto nije naveden u tablici
10	Nepoznat podatak; bilo je predloženo periodično snimanje dronovima i obrada snimki softverom na bazi UI koji postoji na tržištu a ima ga i FER u Zagrebu
11	U cijeloj županiji ne postoji nijedna stanica za analizu kakvoće zraka koja je blizu naselja ili turističkog punkta. Jedna Automatska mjerna stanica je na brdu pored Polače a druga AMS je unutar vojne radarske stanice na Dugom otoku. Podaci dobiveni na ovim stanicama nisu relevantni za turizam i emisije iz turističkih objekata i prometa već su prikladne za promjene zagađenja u atmosferi na mezo-skali što je i bila svrha instaliranja na spomenutim lokacijama. Upravo Alcina je obje stanice instalirala i integrirala u sustav DHMZ-a, kao i cijelu novu mrežu AMS-ova na teritoriji Hrvatske
12	Razina buke se ne mjeri nigdje u županiji. Poslan je upit MUP-u vezano za buku i intervencije vezane za buku od turista i turističkih objekata – MUP u županiji je odgovorio da ne raspolažu brojem takvih intervencija tako da je alternativna procjena razine buke također nedostupna.
13	Kontaktiran je Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije. Ljubazni Ravnatelj je rekao da ni Zavod ne raspolaže podacima koji bi odgovarali traženom; Alcina je dobila neformalnu procjenu parametara 13,14 i 15 od Zavoda i isti su komentirani u dokumentu „Prostorno-programski koncept razvoja“ uz rezerve vezane za

	točnost i primjenljivost jer je to Zavod naglasio; Zavod ne može znati što se na terenu dogodilo sa građenjem, izgrađenošću i konačnom svrhom objekata za koje su izdane ili zatražene dozvole tj. Predani projekti. Odatle velika nesigurnost tj. Nepoznavanje ovih parametara
14	Kao i 13
15	Kao i 13
16	Samo za neka vodoopskrbna društva su poznati kapaciteti i opterećenja; prosjek i ocjena opterećenosti nije bila moguća. Konkretno društvo u Zadru nije nikada komentiralo/dalo odgovor na telefonske i email upite. Podaci o opterećenju su izvedeni iz dokumenata Hrvatskih voda koje su financirale projekte Aglomeracija i Sanacije gubitaka u vodoopskrbnim sustavima – ti podaci se odnose samo na neke vodovode i to za 2019., 2020. i 2021. godinu. Ni Hrvatske vode nemaju ažurnije podatke.
17	HEP-ODS Elektra Zadar, nakon opetovanih upita je dostavila podatke samo za razinu županije. Lički dio županije je u području HEP-ODS-a s direkcijom u Gospiću koji nije nikada dao podatke ni usmeno ni u emailu. Proučeni su razvojni planovi i potrebe HEP-ODSa i HOPSa i na temelju opterećenja transformatorskih stanica je komentirano opterećenje na područjima koja uglavnom korespondiraju JLS ; ovaj pristup ne zadovoljava kriterij da bude parametar u tablici ali pokazuje koliko je elektro-distribucijski sustav opterećen tijekom sezone, što je i komentirano.
18	Ovaj podatak nismo dobili niti nakon opetovanih kontakata s društvima zaduženim za održavanje javnih površina
19	Ovaj podatak nismo dobili niti nakon opetovanih kontakata s društvima zaduženim za odvoz otpada. Ipak, sva društva su potvrdila da je tijekom sezone veliki problem odvoz otpada zbog nemogućnosti nalaženja radne snage potrebne za odvoženje znatno povećanih količina otpada
20	Ovaj podatak je zatražen od Županije i od Zavoda za prostorno uređenje Zadarske županije; Dobiveni su odgovori da procjena kapaciteta prometne infrastrukture ne postoji (pogotovo ne za proteklih 5 godina, za svaku godinu).

Primjedba "Tablica 147, str.337. netočni podaci o pristupačnosti, dojam osobne procjene, hoteli navedeni samo kao zbirni pojam, bez potrebne analize smještajnog kapaciteta."

Primjedba se ne usvaja. Naime, „Tablica 147 Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama“ navodi procjenu (ne postoji metrika koja bi opisala

isto). Nadalje, pristupačnost destinacije osobama s posebnim potrebama se ne analizira u kontekstu analize smještajnog kapaciteta.

Odgovori na primjedbu 4 od TZ Grad Pag županije na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

1. PRIMJEDBA se odnosi na izdvajanje otoka Paga u zasebnu cjelinu.

Primjedba se ne usvaja. Naručitelj je definirao prostorno-razvojne cjeline u Zadarskoj županiji i iste su u skladu s tim obrađene. Prostorno-razvojne cjeline su komentirane tijekom 2 održane radionice i nije bilo primjedbi na iste. U postupku Vrednovanja (provelo Sveučilište u Zadru, Odjel za turizam i komunikacijske znanosti) nije bilo primjedbi na odabir prostorno-razvojnih cjelina koje je Naručitelj odabrao. Tijekom procesa izrade naručenih dokumenata su održane dvije radionice. Na svakoj od radionica su komentirane prostorno-razvojne cjeline, napredak u izradi dokumenta, potreba za podacima, te su uvijek zamoljena mišljenja prisutnih.

2. PRIMJEDBA se odnosi na poredak prostorno-razvojne cjeline u Analizi prihvatnog kapaciteta ZD županije.

Primjedba se ne usvaja. Naručitelj je definirao prostorno-razvojne cjeline u Zadarskoj županiji i iste su u skladu s tim obrađene i to redosljedom koji je naveo Naručitelj. Redosljed ne implicira stupanj turističke razvijenosti, posjećenost, prihode ili neki drugi kriterij koji bi određivao "poredak" prostorno-razvojnih cjelina.

3. Navedeni su primjeri netočnih podataka za:

ANALIZE PRIHVATNOG KAPACITETA DESTINACIJE OTOK PAG I RAZANAC Atrakcijska osnova otoka Paga i općine Ražanac - Kultura i baština

Navode se ugostiteljski objekti

Navode se smještajni objekti

Primjedba se usvaja. Atrakcijska osnova će biti dopunjena. Sve prihvatljive kategorije

ugostiteljskih objekata i smještajnih objekata će biti korigirane. Molimo TZ grada Paga da potvrdi da se svi navedeni ugostiteljski objekti (bez obzira na kategorije) odnose na cijeli otok Pag i Ražanac kako bi ih kao takve i unijeli. Podatke bi organizirali u tablicama tako da bi zbrojili npr. sve slastičarnice (jer se spominju na nekoliko mjesta u dostavljenom

stupcu).

Molimo TZ grada Paga da potvrdi da se svi navedeni smještajni objekti (bez obzira na kategorije) odnose na cijeli otok Pag i Ražanac kako bi ih kao takve i unijeli. Ili, ako se odnose samo na otok Pag, moramo pribrojiti kapacitete Ražanca.

Odgovori na primjedbu 5 od TZ Grad Pag na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

Dostavljena primjedba je identična primjedbi 5 osim što ima pridodane emailove interne komunikacije/konzultacija koje je provela TZ Grada Paga. Stoga je primjedba 5 komentirana kao i primjedba 4.

Odgovori na primjedbu 6 od TZ Zadarske županije na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

5 primjedbi se odnosi na Plan upravljanja destinacijom.

Ad1) „Pokazatelji održivosti nepotpuni i označeni „np““

Primjedba se ne usvaja. Podaci nisu upisani jer ili ne postoje ili su nedostupni. Inače, dio predloženih projekata s budžetima koji su zbog primjedbi u postupku vrednovanja izostavljeni se odnosi upravo na prikupljanje ovih podataka u JLS u Zadarskoj županiji. Samo neki parametri su bili dostupni za interval od prethodnih 5 godina kako to nalaže Pravilnik. NP je uobičajena skraćenica za nepoznat podatak.

Broj parametra	Komentar zašto nije naveden u tablici
10	Nepoznat podatak; bilo je predloženo periodično snimanje dronovima i obrada softverom zasnovanim na UI
11	U cijeloj županiji ne postoji nijedna stanica za analizu kakvoće zraka koja je blizu naselja (jedna AMS je na brdu pored Polače a druga AMS je unutar vojne radarske stanice na Dugom otoku; Podaci dobiveni na ovim stanicama nisu relevantni za turizam i emisije iz turističkih objekata i prometa već su prikladne za promjene zagađenja u atmosferi na mezo-skali što je i bila svrha instaliranja na spomenutim lokacijama. Upravo Alcina je obje stanice instalirala i integrirala u sustav DHMZ-a)
12	Razina buke se ne mjeri nigdje u županiji. Poslan je upit MUP-u vezano za buku i intervencije vezane za buku od turista i turističkih objekata – MUP u županiji je odgovorio da ne raspolažu brojem takvih intervencija tako da je alternativna procjena razine buke također nedostupna.

13	Kontaktiran je Zavod za prostorno uređenje Zadarske županije. Ljubazni Ravnatelj je rekao da ni Zavod ne raspolaže podacima koji bi odgovarali traženom; Alcina je dobila neformalnu procjenu parametara 13,14 i 15 od Zavoda i isti su komentirani u dokumentu „Prostorno-programski koncept razvoja“ uz rezerve vezane za točnost i primjenljivost jer je to Zavod naglasio; Zavod ne može znati što se na terenu dogodilo sa građenjem, izgrađenošću i konačnom svrhom objekata za koje su izdane ili zatražene dozvole tj. Predani projekti. Odatle velika nesigurnost tj. nepoznavanje ovih parametara
14	Kao i 13
15	Kao i 13
16	Samo za neka vodoopskrbna društva su poznati kapaciteti i opterećenja; prosjek i ocjena opterećenosti nije bila moguća. Konkretno društvo u Zadru nije nikada komentiralo/dalo odgovor na telefonske i email upite. Podaci o opterećenju su izvedeni iz dokumenata Hrvatskih voda koje su financirale projekte Aglomeracija i Sanacije gubitaka u vodoopskrbnim sustavima – ti podaci su za neke vodovode i to za 2019 ili 2020 godinu. Ni hrvatske vode nemaju ažurnije podatke.
17	HEP-ODS Elektra Zadar, nakon opetovanih upita je dostavila podatke samo za razinu županije. Lički dio županije je u području HEP-ODS-a s direkcijom u Gospiću koji nije nikada dao podatke ni usmeno ni u emailu. Proučeni su razvojni planovi i potrebe HEP-ODSa i HOPSa i na temelju opterećenja transformatorskih stanica je komentirano opterećenje; ovaj pristup ne zadovoljava kriterij da bude parametar u tablici ali pokazuje koliko je elektro-distribucijski sustav opterećen tijekom sezone, što je i komentirano.
18	Ovaj podatak nismo dobili niti nakon opetovanih kontakata s društvima zaduženim za održavanje javnih površina
19	Ovaj podatak nismo dobili niti nakon opetovanih kontakata s društvima zaduženim za odvoz otpada. Ipak, sva društva su potvrdila da je tijekom sezone veliki problem odvoz otpada zbog nemogućnosti nalaženja radne snage potrebne za odvoženje znatno povećanih količina otpada
20	Ovaj podatak je zatražen preko Županije i od Zavoda za prostorno uređenje Zadarske županije; Dobiven je odgovor da procjena kapaciteta prometne infrastrukture ne postoji (pogotovo ne za proteklih 5 godina).

Izvori podataka su navedeni. Pogledati npr. stranicu 52 gdje stoji „Izvor: TZ ZDŽ, DZS, aplikacija Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, izračuni Alcina d.o.o.“; parametri su dobiveni iz istih izvora za prostorno-razvojne cjeline, gdje je to bilo moguće.

Ad2) Popis projekata nije strukturiran sukladno pravilima (nedostaju: imovinsko-pravni odnosi, status studijske dokumentacije)

Primjedba se ne usvaja. Tijekom vrednovanja Sveučilište u Zadru nije imalo primjedbe na strukturu podataka. Podaci koji su bili dostupni (dostavile JLS, županija ili pronađeni) su navedeni u opsegu i s navedenim dostupnim informacijama.

Ad3) Godišnje izvještavanje nije predviđeno – prvo izvješće tek 2026.

Primjedba se ne usvaja. Primjedba je nejasna odnosno neutemeljena. Na navedenim stranama 497-498 je u poglavlju 8.2 navedeno.

“8.2 Izvješće o provedbi Nakon što je plan upravljanja usvojen, provedba plana upravljanja destinacijom zahtijeva redovito praćenje i izvješćivanje predstavničkog tijela županije. Svrha ovog praćenja i izvješćivanja je da se u slučaju uočene potrebe radi ostvarivanja razvojnog smjera i provedbe planiranih mjera i aktivnosti pravodobno pristupi izmjenama plana upravljanja destinacijom. Opisani postupak se ponavlja svake godine nakon usvajanja plana. Postupak počinje tako što Turističko vijeće pripremi izvješće o provedbi plana upravljanja destinacijom za prethodnu godinu i dostavi ga predstavničkom tijelu županije do 31. ožujka tekuće godine. Obim eventualnih izmjena u planu de ovisiti o odlukama predstavničkog tijela županije i nastalim promjenama pokazatelja održivosti turizma u Zadarskoj županiji tijekom protekle godine. Prvo izvješće o provedbi plana upravljanja destinacijom će biti nakon ožujka 2026. godine jer će plan po prvi put biti usvojen u 2025. godini.”

Ad4) Analiza scenarija budućeg turističkog razvoja

Primjedba se ne usvaja. Ni „SMJERNICE I UPUTE ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM“ niti “PRAVILNIK O METODOLOGIJI IZRADU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM” ne predviđaju poglavlje o analizi scenarija budućeg turističkog razvoja. Spomenuti dokumenti ne koriste riječi „analiza scenarija“ (osim „SMJERNICE I UPUTE ZA IZRADU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM“ unutar „Slike 2. Integriranje izračuna prihvatnog kapaciteta u plan upravljanja destinacijom“ na stranici 8). Nadalje, različiti scenariji (kada budu odabrani) bi morali biti razrađeni u Studiji izvedivosti i realizirani prema izrađenom Akcijskom planu.

Ad5) Primarna istraživanja nisu provedena u skladu sa propisanim smjericama

Primjedba se ne usvaja. Dokument je izrađen u skladu sa svim propisanim smjericama. Tijekom vrednovanja je bilo primjedbi od strane Sveučilišta u Zadru koje su sve usvojene jer je tako želio Naručitelj, ali nikada vezano za primarna istraživanja i korištene alate.

Odgovori na primjedbu 7 od TZO Ražanac na dokument Analiza stanja i trendovi

Primjedba - zatražena dopuna atrakcijske osnove Ražanca.

Primjedba je usvojena. Usvaja se prijedlog da se navedene dopune unesu u poglavlje 4.1.5. Atrakcijska osnova otoka Paga i općine Ražanac, koje se odnose na općinu Ražanac.

Odgovori na primjedbu 8 od TZO Poveljana na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

TZO Poveljana je uputila Prijedloge za dopune Analize prihvatnog kapaciteta i pokazatelje prihvatnog kapaciteta te dopunu Analize stanja i trendova.

PRIMJEDBE: 1 ANALIZA PRIHVATNOG KAPACITETA (3 korekcije)

- a) 4.3.1 Popis turističkih proizvoda i usluga (tablica 6) Kampovi 5 * piše: "1 kamp – kapacitet 1.107" Samo od lani novootvoreni camping resort Aminess Avalona ima 1746 mjesta (Poveljana, otvoren 2024.g.)

Primjedba se usvaja. TZO ne navodi konačni broj kapaciteta u kampovima; Korekcija će biti usvojena na način da će kapacitet koji TZO navodi biti pribrojen navedenom kapacitetu.

- b) "Stranica 70 Gastronomija i zabava obavezno spomenuti za područje otoka Paga "PAG NA MENIJU" projekt koji je zaživio i puno doprinosi očuvanju autentične gastronomije otoka"

Primjedba se usvaja. Bit će naveden "Pag na meniju"

- c) "Stranica 95 sportsko rekreacijske atrakcije u Poveljani uz biciklizam obavezno spomenuti hiking jer imamo dvije označene staze u okviru projekta Pag Outdoor ali i velik broj prirodnih staza za trail, hiking, nordijsko hodanje"

Primjedba se usvaja. Bit će spomenut hiking, veliki broj prirodnih staza za trail, hiking i nordijsko hodanje.

- d) str 98 Atrakcije zbog atrakcije "svako priobalno mjesto ima vezove za brodice lokalnog stanovništva i gostiju" To u slučaju Poveljane nije istina. Lokalni stanovnici se na svakakve načine snalaze da dobiju vez a gosti ne mogu nikako već godinama.

Primjedba se usvaja. Bit će naveden problem manjka vezova za lokalne stanovnike i za turiste.

POKAZATELJI PRIHVATNOG KAPACITETA

Alcina je navela u preporukama str. 542 "povećati površine i kapacitete plaža".

TZO Poveljana navodi da je mjera prikladna samo "samo pod uvjetom da sve te plaže dobiju koncesionare koji će onda istim tim plažama upravljati i održavati ih."

Primjedba se usvaja. Bit će naveden dodatni uvjet kako ga je formulirala TZO Poveljana uz navedenu preporuku.

Vezano za komentar „Str. 544 tab 190 popis turističkih proizvoda i usluga Sumnjam u ispravnost prikazanih podataka“.

Primjedba se ne usvaja. Naime, TZO nije navela što je upitno ili točno tako da eventualna korekcija nije opisana.

Vezano za komentar "Str. 548 tab 194 Manifestacije Nema "POVLJANA U PISMI" SUSRET OTOČKIH KLAPA Ove godine održana po 22. Put".

Primjedba se usvaja. „Poveljana u pismi“-susret otočkih klapa će biti navedena među manifestacijama.

Odgovori na primjedbu 8 od TZ općine Poveljana na dokument Analiza stanja i trendova

1. Usvaja se prijedlog kojim se popisu manifestacija u tablici 42 dodaje susret klapa "Povljana u pismi"

ANALIZA STANJA I TRENDOVA

Vežano za komentar "ANALIZA STANJA I TRENDOVA Str. 118 tab. 42 Manifestacije Nema "POVLJANA U PISMI" SUSRET OTOČKIH KLAPA Ove godine održana po 22. Put"

Primjedba se usvaja. „Povljana u pismi“-susret otočkih klapa će biti navedena među manifestacijama.

Vežano za komentar " Str 187 Ribolovni i lovni turizam "otočna fauna je bogata sitnom divljači poput zečeva, jarebica, fazana te močvarnih ptica koje migriraju" Nisam siguran da je dozvoljen lov "močvarnih ptica koje migriraju" pogotovo kad se zna da na Pagu postoje zaštićeni rezervati ptica "Veliko i Malo blato" te "Kolansko blato" koji čine dio NATURE 2000."

Primjedba se usvaja. Lov na ptice koje nisu posebno zaštićene a koje migriraju je dopušten na svim područjima na kojima je dozvoljen lov. Lov nije dopušten u rezervatima i područjima pod prikladnim stupnjem zaštite. Primjerice, lov na sokole selce nije dopušten baš nigdje. Primjerice, lov na šljuke koje migriraju je dopušten na područjima koja su predviđena za lov u periodu kada je lov dopušten.

Dakle usvaja se prijedlog kojim se briše spominjanje močvarnih ptica koje migriraju u poglavlju 4.2.3.

PLAN UPRAVLJANJA

Vežano za komentar "Str. 189 tab 59 Manifestacije nema "POVLJANA U PISMI" SUSRET OTOČKIH KLAPA "

Primjedba se usvaja. „Povljana u pismi“-susret otočkih klapa će biti navedena među manifestacijama.

Odgovori na primjedbu 9 od TZO Povljana na dokument Strategija razvoja turizma Zadarske županije do 2030.

“Primjedba 1. Dokument: Plan upravljanja destinacijom Sekcija: Pod 1.4. Prostorno-razvojne cjeline Zadarske županije, Otok Pag i Ražanac (te na cjelokupni dokument gdje god se tako spominje) Obrazloženje: Predlažemo izmjenu cjeline Otok Pag i Ražanac.”

Primjedba se ne usvaja. Argumentacija za neusvajanje je dana za istovjetnu primjedbu koju je dala TZ Grada Paga. Ukratko, Naručitelj je definirao prostorno-razvojne cjeline u Zadarskoj županiji i iste su u skladu s tim obrađene.

“Primjedba 2. Dokument: Plan upravljanja destinacijom Sekcija: 2.2.5. Atrakcijska osnova otoka Paga i općine Ražanac – Kultura i baština Zaštićena kulturno povijesna baština Potrebno je dodati Etnografsku zbirku u Kolanu jer i ona od 2023 ima status zaštićenog kulturnog dobra – Z-7733”.

Primjedba se usvaja. Etnografska zbirka u Kolanu će biti dodana.

“Primjedba 3. Dokument: Plan upravljanja destinacijom Sekcija: 2.2.5. Atrakcijska osnova otoka Paga i općine Ražanac – Kultura i baština - Manifestacije Za Kolan je potrebno dodati manifestacije: - Turističko gospodarsku manifestaciju - Fešta od sira – posjeduje oznaku Izvorno Hrvatsko - - Sportsko-rekreacijsku atrakcija” - Sportsko-rekreacijsku atrakciju - Island Pag trail”

Primjedba se usvaja. Atrakcijska osnova će biti dopunjena s 3 navedene manifestacije u Kolanu.

“Primjedba 4. Dokument: Plan upravljanja destinacijom Sekcija: 2.8.7. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga za Ražanac i otok Pag Za Kolan treba navesti da ima turističku ambulantu.”

Primjedba se usvaja. Za Kolan će biti navedeno da ima turističku ambulantu. Interesantno je da DZ ZDŽ nije spomenuo tu ambulantu i nije ju naveo na svojim web stranicama ni 2024 ni 2025.

